

Saksframlegg

Vår saksbehandler

Joakim Gebhardt, tlf. 916 85 601

Vår dato

10.01.2022

Vår referanse

21/4815-2/FF-302 JOEM

Til

Forbundsstyret

Fra

Forbundsledelsen

Tariffoppgjøret 2022 – Innstillinger på krav

Forbundsledelsen viser til debattopplegget, de innkomne forslag, behandlingen i forbundsstyrets møter 24. november og 14. desember og behandling i tariff-/bransjerådene 6.– 7. desember 2021.

Landsmøtet hadde en omfattende debatt om forbundets overordnede målsettinger ved tariffpolitikken. Landsmøtets vedtak er lagt til grunn i vurderingen av krav som skal reises og innretting på disse. Det er viktig å sikre en videreutvikling av overenskomstene på grunnlag av endringer i teknologi og arbeidsorganisering. Slike endringer må ta utgangspunkt i de reelle forhold innenfor det enkelte overenskomstområdet.

I tråd med forbundsstyrets vedtak av 24. november 2021 er det varslet oppsigelse av 68 overenskomster og bedriftsavtaler. De aller fleste overenskomstene skal forhandles i løpet av dette tariffoppgjøret. De har ulike og særskilte utfordringer som må ivaretas gjennom de krav som reises og i de påfølgende forhandlingene.

Økonomiske situasjon

I forbundsstyrets behandling 24. november ble det gitt en inngående redegjørelse for den økonomiske situasjonen og framtidsutsiktene. Usikkerheten rundt framtidig prisutvikling er høyere enn normalt. I Norge har særlig de økte strømprisene fra og med høsten 2021, dratt prisveksten opp. Siste 12 måneders vekst (desember 20–desember 21) oppgis av SSB å være på 5,3 prosent. Ser man bort fra avgiftsendringer og energi (KPI-JAE) var underliggende prisvekst i samme periode på 1,8 prosent.

Både Statistisk sentralbyrå og Norges bank har oppdatert sine framskrivninger av prisveksten siden saksframlegget i november.

Tabell 1. Anslag for utvikling i Konsumprisindeksen (KPI) 2021-2024. Årlig endring i prosent.

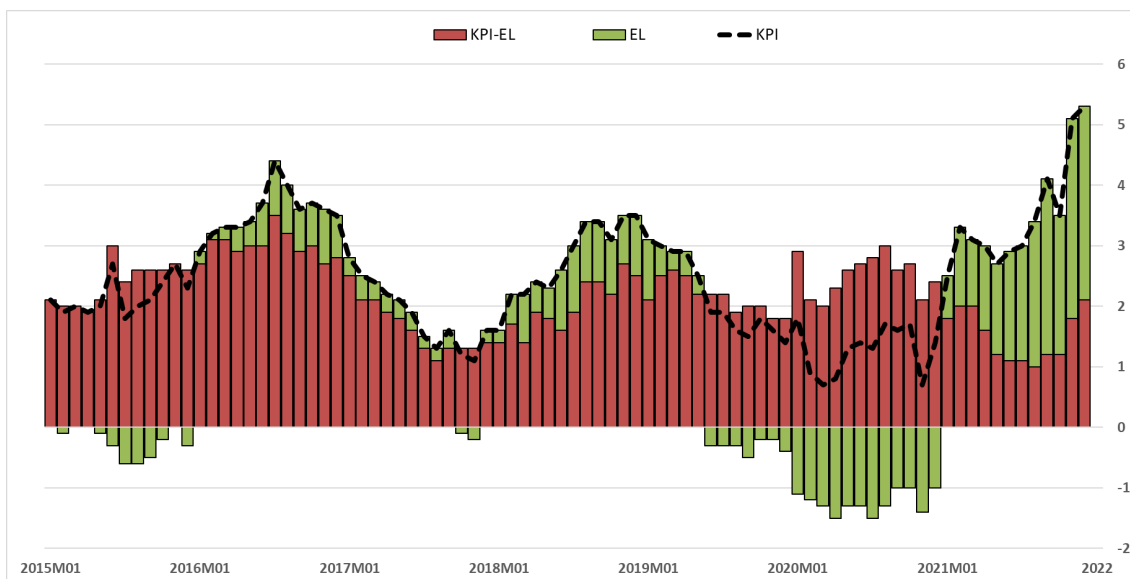
	2021	2022	2023	2024
SSB	3,4	2,6	1,5	2,2
Norges Bank	3,5	2,7	1,5	2,0
Finansdep.	2,8	1,3		

SSB: Konjunkturtendensene: 3. desember 2021

Norges Bank: Pengepolitisk rapport 4/2021(Desember 21)

Den gjennomsnittlige prisstigning anslås nå til 3,5 prosent for 2021. Det er 0,7 prosentpoeng over det reviderte anslaget TBU kom med våren 2021. Både SSB og Norges Bank oppjusterer spesielt anslaget for prisveksten i 2022, hhv med 0,7 og 1,2 prosentpoeng.

Figuren under viser hvordan lave og høye strømpriser har slått inn i konsumprisindeksen de siste seks årene. Røde søyler er prisvekst uten strøm, grønne søyler er prisvekst for strøm, mens den svartstiplede linja er hele konsumprisindeksen (KPI). Setter man søkelyset bare på de grønne søylene ser man hvordan strømprisene trakk ned prisveksten (KPI) godt i 2020, men dro opp i 2018 – og ikke minst i 2021.

I gjenåpningsperioden har flaskehalsproblemer internasjonalt ført til prispress på innsatsfaktorer, inkludert arbeidskraft. Sett i lys av en ekspansiv finanspolitikk i de fleste land og sentralbankenes bruk av både negative og nullrenter sammen med andre lettelsers under pandemien, er det en diskusjon knyttet til om prisveksten igjen vil avta fra det høye 2021-nivået - som de fleste sentralbanker og økonomiske analysemiljø forventer.

Teknisk beregningsutvalg vil legge fram sin rapport før tariffoppgjøret starter. Gitt utviklingen i internasjonal økonomi og ekstrempriser på strøm nasjonalt vinteren 2022, kan det være utfordrende å skape forståelse for det anslaget TBU vil komme med for prisveksten forut for 2022-oppgjøret.

En ny runde med nedstenging har i mindre grad påvirket den helhetlige økonomien, men vil på tross av statlige støttetiltak ha konsekvenser for viktige bransjer.

Seriøsitet

Overenskomstene har i dag en rekke bestemmelser som skal sikre et seriøst arbeidsliv. Innleiekampanjen forbundet gjennomførte i 2019 viste at det er krevende for mange tillitsvalgte å følge opp regelverket. Regjeringen har varslet en rekke tiltak for å styrke det seriøse arbeidslivet og slå ned på arbeidslivskriminalitet. Tiltakene vil bli presentert i løpet av januar. På enkelte

overenskomster bør det vurderes krav for å styrke det seriøse arbeidslivet. Dette bør sees i sammenheng med de reguleringene som foreslås av regjeringa.

AFP

I det samordnede oppgjøret i 2018 ble det enighet om å gjennomføre en utredning med sikte på en bedre AFP-ordning. Utredningen ble levert før sommeren 2021 og beskriver ulike alternative løsninger. Arbeidet ble vanskeliggjort av at den daværende regjeringa ikke ville bidra eller på andre måter understøtte en reformert AFP. I Hurdalsplattformen varsler regjeringa at de vil å gå i forhandlinger med partene med sikte på en omlegging av AFP-ordningen og om statens bidrag. Slike forhandlinger er ikke initiert.

Etter at utredningen fra NHO og LO var presentert utarbeidet Fellesforbundet et eget debattopplegg. Den etterfølgende debatten viste at det ikke bare er usikkerhet, men også viktige uenigheter om videre utvikling av AFP. Forbundsledelsen vil legge til rette for en avklarende prosess i forbundsstyret før reelle forhandlinger tas opp.

På dette grunnlaget mener forbundsledelsen at AFP ikke bør være noe sentralt spørsmål i dette oppgjøret.

Med bakgrunn i forbundsstyrets tidligere behandling fremlegger forbundsledelsen følgende vurdering og forslag til krav:

Økonomiske krav – 2022

Det fremmes krav som styrker medlemmenes kjøpekraft. Kravene om lønnstillegg fremmes som kronetillegg. Det er viktig med særskilte tillegg for de lavest lønnede. I en årrekke er gjennomsnitt på overenskomstnivå benyttet som grunnlag for om lavlønnstillegg skal gis. Det vurderes alternative og mer treffsikre modeller for lavlønnstillegg.

Det fremmes krav om heving av overenskomstenes lønnsatser. De treffer den enkelte i allmenngjorte områder, og sikrer de gulvet i bransjen.

Det fremmes krav om at satsene for matpenger økes.

De økonomiske kravene må ses i sammenheng med andre krav som blir besluttet reist ved tariffoppgjøret.

Etter- og videreutdanning

Etter- og videreutdanning har vært reist i alle tariffoppgjør siden 2016. Det var avgjørende for å etablere egne bransjeprogrammer for etterutdanning innenfor en rekke områder. I dag er det behov for en bred etter- og videreutdanningsreform. Erfaringene fra bransjeprogrammene viser betydningen av partsstyrte ordninger for å sikre at tilbud utvikles ut fra de reelle behovene og mulighetene i arbeidslivet. En partsstyrt ordning vil også være sentral for å styrke det organiserte arbeidslivet.

Bransjeprogrammene har også vist at det er behov for bedre rettigheter for arbeidstakerne. Landsmøtet i 2019 slo fast at *"tiden nå er moden for å diskutere en arbeidstidsreduksjon som skal tas ut i etterutdanning."*

Det fremmes krav i tråd med dette.

HMS og likestilling

I Hovedavtaleforhandlingene ble LO og NHO enige om et nytt likestillingsbilag. I dette bilaget legges rammene for samarbeidet om likestilling innenfor de vanlige reglene for samarbeid, informasjon og drøftelse. Vi har også sikret at likestillingsarbeidet omfatter alle grunnlag og områder som omfattes av arbeidsgivers aktivitetsplikt. Dette var blant de viktigste kravene våre i tariffoppgjøret i 2020.

Det er et behov for å oppdatere overenskomstenes likestillingsbestemmelser slik at de er i tråd med dagens lovverk og bestemmelser i Hovedavtalen.

Det fremmes krav for styrking av overenskomstenes bestemmelser om likestilling

Det fremmes krav om at arbeidsgiver skal tilby tilpasset arbeidstøy for både kvinner og menn.

Det fremmes krav om at arbeidsgiver skal dekke utgiftene til vernebriller med styrke.

Velferdspolisjoner

Ordninger som får arbeidsliv og privatliv til å gå i hop er svært viktig for våre medlemmer. Dette tydeliggjøres i antall forslag om nye velferdspolisjoner. Det er nå 50 år siden de første bestemmelsene om korte velferdspolisjoner kom inn i overenskomstene. Siden da har det skjedd vesentlige endringer i arbeids- og samfunnslivet, ikke minst gjennom det brede samfunns målet at både kvinner og menn skal være i lønnet arbeid.

Bestemmelsen forutsetter supplerende lokale avtaler, men ofte faller man tilbake på ordlyden i overenskomsten. Det ble satt på spissen i forbindelse med vaksinerings mot Covid-19 der NHO stod fast på at det kun var til legebesøk bestemmelsen kommer til anvendelse og ikke for andre helsearbeidere. Dette viser hvor rigid bestemmelsene om korte velferdspolisjoner kan være, men også hvor vanskelig det er å fange opp alle forhold i én bestemmelse.

Slike forhandlinger om korte velferdspolisjoner gjøres i dag er det helt åpenbart at forbundet ikke kan se for seg at vi kan levere løsninger på alle de ulike forslagene som sendes inn til hvert oppgjør. Det tas derfor initiativ til et arbeid mellom partene for å utarbeide forslag til en bredere ordning for korte velferdspolisjoner.

Avtaleperiode og oppgjørsform

Det fremmes krav om toårig avtaleperiode med reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår.

Oppgjørsformen må vurderes som en helhet på bakgrunn av de krav vi vil fremme og ut fra den aktuelle arbeids- og ordresituasjon våre bransjer har. Den må og vurderes ut ifra hvilken utvikling vi ser i den nærmeste framtid og frem til forhandlingstidspunktet. Oppgjørsformene er ikke et mål i seg selv, noe som også er nedfelt i forbundets prinsippprogram:

- at forhandlinger om lønns- og arbeidsvilkår føres på det nivå som gir et samlet sett best mulig resultat

Det har kommet inn en rekke forslag om forbundsvist oppgjør og alle tariff-/bransjeråd har anbefalt at oppgjøret gjennomføres forbundsvist. En vesentlig del av de innkomne forslag gjelder bestemmelser i overenskomstene. Flere av disse kravene vil trenge større forhandlingsstyrke

enn det man normalt oppnår i tilpasningsforhandlinger ved et samordnet oppgjør. Forbundsledelsen mener derfor at det vil være formålstjenlig å søke å løse disse kravene innenfor rammen av frontfaget.

En samlet vurdering av situasjonen, og de kravene som foreslås fremmet, tilsier at forbundsstyret fatter vedtak om å anbefale forbundets representanter i LOs representantskap å stemme for et forbundsvist oppgjør.

Den videre prosessen

Det er LOs representantskap, som i møte den 22. februar 2022, utformer de krav som skal stilles ved det kommende tariffoppgjøret etter innstilling fra sekretariatet. Representantskapet tar samtidig stilling til oppgjørsformen. Som medlem av LO er forbundet forpliktet til å følge opp de prioriteringer LOs representantskap gjør, og forbundet må også følge representantskapets vedtak om oppgjørsform.

Fellesforbundet har ingen tradisjon for å pålegge forbundets representanter i LOs representantskap å stemme på en bestemt måte. Det vil også vært i strid med den holdning som fremgår i våre vedtekter, hvor det i 2.1.2 - pkt. 6 om landsmøtet heter at "*de valgte delegater skal ha frie mandater*".

Erfaringsmessig vil uttalelsen fra LOs representantskap omhandle hovedlinjene for tariffoppgjøret. Overenskomstspesifikke forhold er tradisjonelt overlatt til de enkelte forbund å utforme og å fremme.

Dersom LOs representantskap fastsetter at tariffoppgjøret i 2022 skal gjennomføres som et forbundsvist oppgjør, vil forbundsledelsen til forbundsstyrets møte 28. februar legge fram forslag til forhandlingsdelegasjoner i samsvar med de prinsipper som forbundsstyret har fastsatt. Skulle LOs representantskap fastsette at tariffoppgjøret 2022 skal gjennomføres som et samordnet oppgjør, vil forbundsledelsen komme tilbake til forbundsstyret med forslag til delegasjoner for eventuelle tilpasningsforhandlinger.

Når oppgjørsformen er fastsatt, vil forbundsledelsen på vanlig måte legge fram forslag til forhandlingsfullmakt for forhandlingsdelegasjonene og forslag til vedtak på de innkomne forslag som ikke tidligere er behandlet av forbundsstyret.

Forslag til vedtak:

1. Forbundsstyret tiltrer forbundsledelsens vurderinger og forslag til krav
2. Forbundsstyret anbefaler forbundets representanter i LOs representantskap å stemme for et forbundsvist oppgjør.